

Jordbruksverkets vägledning till

EU: s regler om ekologisk grisproduktion

Enheten för häst, fjäderfä och vilt
Juli 2013

Jordbruksverkets vägledningar kan beställas från:

Jordbruksverket
Publikationsservice
551 82 JÖNKÖPING
telefon: 036 – 15 52 77
fax: 036 – 34 04 14

Jordbruksverkets vägledningar finns på Internet:
www.jordbruksverket.se

Innehåll

1.	Inledning	2
1.1.	Om Jordbruksverkets vägledningar	2
1.2.	Andra informationskällor	3
2.	Mål för ekologisk produktion.....	4
3.	Centrala myndigheter	5
4.	Anslutning till kontroll.....	6
5.	Omställning	8
5.1.1.	Omställning av befintliga, konventionella grisar	8
5.1.2.	Samtidig omställning av växtodling och djurhållning	8
5.1.3.	Omställning av rastgårdsmark	9
6.	Rekrytering av livdjur	10
6.1.1.	Att etablera en helt ny besättning	10
6.1.2.	Att förnya en befintlig ekologisk besättning	10
6.1.3.	Rekrytering efter katastrofer	11
7.	Djurhållning.....	12
7.1.1.	Byggnader för ekologiska grisar	12
7.1.2.	Utevistelse för ekologiska grisar	14
7.1.3.	Identifiering av djur	15
7.1.4.	Journalföring	15
7.1.5.	Parallellproduktion är inte tillåten	15
7.1.6.	Operativa ingrepp och andra åtgärder	16
7.1.7.	Transporter, lastning och lossning	16
7.1.8.	Kunskapskrav	17
8.	Foder och utfodring	18
8.1.1.	Foder från mark under omställning	18
8.1.2.	Användning av icke-ekologiskt foder av jordbruksursprung.....	19
8.1.3.	Tillåtna råvaror och tillsatser	20
8.1.4.	Hantering, transport och lagring av ekologiskt foder	20
8.1.5.	Om foderbrist uppstår på grund av katastrofer	21
9.	Avel och fortplantning	22
10.	Djurhälsa och veterinär behandling.....	23
10.1.1.	Att förebygga sjukdomar	23
10.1.2.	Veterinärbehandling av ekologiska djur	24
10.1.3.	Rengöring och desinfektion	25
11.	Djurtäthet och stallgödsel.....	26
12.	Bilaga 1. Foderråvaror enligt artikel 22d, 24.2 och 25m.1	27
12.1.1.	Foderråvaror av mineraliskt ursprung	27
12.1.2.	Andra foderråvaror.....	27
13.	Bilaga 2. Fodertillsatser som används i djurfoder i den mening som avses i artikel 22g, 24.2 och 25m.2.....	28
14.	Bilaga 3, Lagstiftning	30
15.	Bilaga 4, Definitioner	32

1. Inledning

1.1. Om Jordbruksverkets vägledningar

EU:s regler för ekologisk produktion omfattar produktion, beredning, förvaring och import av ekologiskt framställda jordbruksprodukter och livsmedel.

Vägledningen riktar sig till lantbrukare, rådgivare och kontrollorgan. Vägledningen sammanfattar och förklarar det som rör ekologisk grisproduktion. I marginalen till höger ser du hänvisningar till vilken författning (oftast en EU-förordning) en regel finns i. Den första sifferkombinationen är lagstiftningens nummer. ”Art” berättar vilken artikel i lagstiftningen regeln finns i. I bilaga tre finns en förteckning till de lagstiftningar som vägledningen grundar sig på.

I bilaga fyra hittar du förklaringar till begrepp som används i lagstiftningen.

Jordbruksverket har haft hjälp av sin bollplanksgrupp för ekologisk grisproduktion vid framtagandet av denna vägledning. Gruppen har bidragit till att ta fram en del av de rekommendationer kring svensk praxis som presenteras i vägledningen. Det pågår ett projekt som syftar till att ta fram nationella riktlinjer för ekologisk produktion. Inom detta projekt kan nya rekommendationer för svensk praxis tas fram. Riktlinjerna publiceras på LRFs webbsida.

Vägledningen är tänkt att användas som uppslagsverk, inte att läsas från pärm till pärm. Vägledningen är granskad och beredd av jurist och av avdelningschefen på avdelningen för djurskydd och hälsa. Trots det är vägledningen *inte* en del av gällande regelverk utan en sammanställning av regelverket och en hjälp att orientera sig i och förstå EU:s regelverk. Vägledningen ersätter *inte* regelverket när det gäller att avgöra vad som är korrekt. Endast den EU-lagstiftning som offentliggörs i pappersutgåva av Europeiska gemenskapens officiella tidning är giltig.

Det kan ha skett ändringar i regelverket efter vägledningens utgivning. I denna utgåva finns ändringar till och med april 2013 införda.

Det är du som lantbrukare som ansvarar för att reglerna för ekologisk produktion följs och att de produkter du säljer får kallas för ekologiska. Som lantbrukare ska du också följa de relevanta generella regler som gäller i Sverige. Ibland är sådana regler kommenterade i vägledningen.

Om du är ansluten till ett kontrollorgan och har certifierad ekologisk djurhållning har du möjlighet att få full miljöersättning. Utöver reglerna för certifierad ekologisk djurhållning tillkommer det i miljöersättningen vissa regler. Dessa regler rör ansökan om miljöersättning och när certifieringen ska starta. Du kan läsa mer om miljöersättningen på Jordbruksverkets [webbplats](#).

Om det finns osäkerhet om hur en viss regel ska förstås kan Jordbruksverket be EU-kommissionen att frågan tas upp vid ett möte med ständiga kommittén för lagstiftning om ekologisk produktion (SCOF). EU-

kommissionen kan då delge medlemsstaterna sin syn på hur regeln ska tillämpas. Det förekommer också ibland att EU-kommissionen lämnar ut en skriftlig förklaring kring hur man anser att en viss regel ska tillämpas.

1.2. Andra informationskällor

Den här vägledningen gäller ekologisk grisproduktion. Jordbruksverket har också vägledningar om ekologisk växtodling och om ekologisk produktion med andra djurslag. De finns, liksom denna vägledning, på Jordbruksverkets [webbplats](#).

Under avsnittet Regler och certifiering, på Jordbruksverkets webbplats, finns [Frågor och svar](#), med svar på specifika frågor inom ekologisk produktion.

Information om EU: s regler för ekologiskt framställda livsmedel och märkning av bearbetade ekologiska livsmedel finns på Livsmedelsverkets [webbplats](#).

2. Mål för ekologisk produktion

Som grisföretagare med ekologisk produktion bidrar du till att de mål som satts upp för ekologisk produktion nås. EU:s mål för ekologisk produktion står i artikel 3 i förordning nr 834/2007. De är fritt återgivna här.

Ekologisk produktion ska innebära ett hållbart jordbruk. Det ekologiska jordbruket ska respektera naturens ekosystem och olika naturliga kretslopp och sträva efter att upprätthålla och förbättra kvaliteten på jord, vatten, växternas sundhet och djurens hälsa. Balansen mellan alla beståndsdelar ska upprätthållas och helst förbättras.

834/2007 art 3

Ekologisk produktion ska bidra till en hög grad av biologisk mångfald. Den ekologiska företagaren ska använda naturresurser som vatten, jord, organiskt material och luft ansvarsfullt. Även energihushållningen på det ekologiska företaget ska vara hållbar och ansvarsfull.

Reglerna för ekologisk animalieproduktion ska bidra till att uppfylla högt ställda djurskyddskrav. Ändå kan svenska djurskyddsregler vara striktare. Ett mål som poängteras tydligt i det ekologiska regelverket är att ekologisk animalieproduktion ska respektera varje djurarts beteendeböbehov.

När det gäller de produkter som den ekologiska produktionen ger är målet att den ekologiska producenten ska sträva efter att ta fram produkter av hög kvalitet.

Konsumenter efterfrågar varor som framställts på ett sätt som inte skadar miljö, människors hälsa, växters sundhet eller djurs hälsa och välbefinnande. Ett viktigt mål för ekologisk produktion är därför att möta konsumenternas efterfrågan på produkter.

Utöver målen för ekologisk produktion finns det också principer för ekologisk produktion, som tydligt presenteras i artiklarna 4 till 7 i förordning 834/2007. Läs gärna dem! I den här vägledningen har vi kommenterat principerna i samband med reglerna, så att du lättare kan förstå vad regeln syftar till.

3. Centrala myndigheter

Statens jordbruksverk är ansvarig myndighet för de delar av EU: s lagstiftning som rör ekologisk primärproduktion inom jordbruksområdet och för import av ekologiska jordbruksprodukter som inte är livsmedel.

Jordbruksverket, 551 82 Jönköping

Telefon växel: 036-15 50 00, telefon kundtjänst 0771-223 223

www.jordbruksverket.se

Livsmedelsverket är ansvarig myndighet för de delar av EU: s lagstiftning som rör ekologiska livsmedel och märkning av dessa.

Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala

Telefon växel: 018-17 55 00

www.slv.se

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, SWEDAC, har ansvar för ackreditering och övervakning av kontrollorgan verksamma inom den ekologiska sektorn.

SWEDAC, Box 878, 501 31 Borås

Telefon växel: 0771-99 09 00

www.swedac.se

Konsumentverket ansvarar för frågor om marknadsföring av ekologiska produkter.

Konsumentverket/KO, Box 48, 651 02 Karlstad

Telefon växel: 0771-42 33 00

www.konsumentverket.se

Tullverket ansvarar för att granska de kontrollintyg som ska medfölja ekologiska varor som importeras till Sverige.

Tullverket, Box 12 854, 112 98 Stockholm

Telefon växel: 0771-520 520

www.tullverket.se

Begreppet behörig myndighet innebär att myndigheten har ansvar för sådant som EU-förordningarna för ekologisk produktion ålägger behörig myndighet. Ansvar för kontroll innebär att myndigheterna har ett övergripande ansvar för kontrollsystemet. I Sverige har Jordbruksverket och delegerat kontrolluppgifterna inom primärproduktionen till kontrollorganen.

[SFS 2009:27](#) 2 §
och 4 §

4. Anslutning till kontroll

För att få sälja produkter som ekologiska måste du dels följa reglerna för ekologisk produktion, dels låta ett oberoende kontrollorgan genomföra kontroll av din produktion. Det är du som ansvarar för att produktionen går rätt till och kontrollorganet granskar sedan din produktion. Det finns tre kontrollorgan som genomför kontroll av lantbruksföretag:

Kiwa Sverige, Box 1940, 751 49 Uppsala. Telefon 018-170 000. Besök Kiwa på www.kiwa.se. E-post lantbruk@kiwa.se

SMAK AB, Box 42, 230 53 Alnarp. Telefon 08-556 708 30. Besök SMAK på www.smak.se . E-post certifiering@smak.se

HS Certifiering AB, Flottiljvägen 18, 392 41 Kalmar. Telefon 0480-156 70. Besök HS Certifiering på www.hscertifiering.se . E-post info@hscertifiering.se

Du kan ansluta ditt företag till kontroll när som helst under året. När du ansluter dig till kontroll ska du beskriva vad som ingår i ditt företags verksamhet och hur produktionen går till på ditt företag. Fråga kontrollorganet vad de behöver veta om ditt företag före det första besöket. Du ska kunna lämna följande information till ditt kontrollorgan:

- En beskrivning av företagets alla enheter, även konventionella om du har sådana, och den verksamhet du bedriver. Som enheter räknas till exempel rastgårdar, beten, djurstallar och lokaler för lagring, förpackning och beredning av insatsvaror eller produkter.
- En förteckning över vad du gör för att vara säker på att reglerna för ekologisk produktion följs. Beskriv t.ex. flöden av djur, rengöringsrutiner av stallar och andra utrymmen, hantering av foder och transporter till och från gården. Redogör för din stallgödselaneläggning och din plan för stallgödselspridning. Redovisa spridningsavtal med andra företag om du sådana. Skriv ned hur produktionen går till hos dig och de rutiner du har i djurskötseln. Jordbruksverket rekommenderar att du utformar beskrivningen så att alla dagens och årets rutiner för djurhållningen framgår. Då kan beskrivningen också fungera som en instruktion för avbytare. Läs vad som gäller för journalföring av djurhållning i avsnitt 7.1.6.
- Redovisa vad du gör för att minimera risken för att otillåtna ämnen kommer in i din ekologiska produktion.

Ditt kontrollorgan kan svara på hur de vill att du beskriver ditt företag. Är ditt företag anslutet till ett annat kvalitetssäkringssystem kan du ofta utgå från den beskrivning av din verksamhet som du använder för det systemet.

Du ska skriva under ett åtagande där du intygar att du tänker följa reglerna och att du kommer att acceptera de sanktioner du kan få om du inte följer reglerna. Du åtar dig också att skriftligen meddela dina kunder att djur du fött upp, men där reglerna för ekologisk produktion inte följs, inte får säljas som ekologiska.

834/07 art 28

SJVs beslut 2009:9 om anslutning till kontroll

889/08 art 63.1

889/08 art 74

889/08 art 63.2

Håll beskrivningen av din produktion uppdaterad. Ändrar du i verksamheten ska du i god tid underrätta kontrollorganet om ändringen.	889/08 art 64
Kontrollorganet besöker ditt företag minst en gång per år. Kontrollorganet behöver inte föranmäla sitt besök.	834/07 art 27
Vid misstanke får kontrollorganet ta prover på exempelvis foder för att undersöka om ämnen som inte är tillåtna för ekologisk produktion finns i fodret. Kontrollorganet får ta del av din ekonomiska bokföring och all dokumentation i övrigt av ditt företag. Om du bedriver konventionell produktion i samma trakt som du har din ekologiska djurhållning ska även de enheter som används för den produktionen omfattas av kontroll.	889/08 art 65 889/08 art 67 889/08 art 66 + 79
När du visat för kontrollorganet att ditt företag uppfyller alla regler för ekologisk produktion får du ett certifikat. På certifikatet kan det både stå uppgifter om produktion som är under omställning och om produktion som är ekologisk. Det är bara den senare produktionen du får sälja ekologiska produkter från.	834/07 art 29

5. Omställning

Innan du får sälja ekologiska produkter ska din produktion genomgå omställning. Under omställningstiden ska du följa reglerna för ekologisk produktion.

834/07 art 17.1

Omställningstiden får räknas tidigast från när du anmält dig till kontroll. I Sverige tillämpas detta så att omställningstiden räknas tidigast från när det undertecknade avtalet om anslutning finns hos kontrollorganet och kontrollorganet har information om vilka skiften, djur m.m. som anslutningen avser. Först då är kontroll möjlig. Kan du, efter att du har anmält företaget till kontroll, visa att du följt reglerna kan omställningstiden påbörjas innan första kontrollbesöket. Om du inte uppfyller alla regler i djurhållningen får du i allmänhet inte börja räkna omställningstiden förrän du har rättat till bristerna. Regelverket tillåter att omställningstiden börjar den dagen kontrollorganet fått betalning för anslutning till kontrollen.

834/07 art 17.1

Tänk på att du, för att kunna få miljöersättning för din ekologiska produktion, måste ha skickat in ett undertecknat avtal om anslutning till kontroll till ditt kontrollorgan före ett visst datum. Läs i miljöersättningsreglerna vilket datum som gäller!

Som grundregel ska all mark du odlar foder till grisarna på ställas om i enlighet med reglerna för omställning av växtodling.

889/08 art 37.1

Även om du kan visa att du har följt det ekologiska regelverket för de grisar du har fött upp innan du anslutit företaget till kontroll, går det inte att räkna omställningstid retroaktivt.

5.1.1. Omställning av befintliga, konventionella grisar

Omställningstiden för gris är sex månader. Det betyder att din besättning är ekologisk sex månader efter att omställningstiden börjar räknas. Du kan inte sälja ekologiska grisar eller ekologiska produkter från dina grisar förrän hela omställningstiden är genomgången.

834/07 art 14.1 a
och art 17.1 c och f
889/08 art 38.1b

5.1.2. Samtidig omställning av växtodling och djurhållning

Med den här regeln ställer du om hela produktionsenheten samtidigt. Det betyder att djurhållningen, beten och mark du odlar foder på ställs om samtidigt. Regeln styr när djurprodukter får säljas som ekologiska. Regeln gäller de grisar som finns på gården när omställningen börjar och deras smågrisar.

889/08 art 38.2

Ställer du om din växtodling och din grisproduktion samtidigt kan omställningstiden bli två år. Mer än hälften av grisarnas foder måste då odlas på den egna gården. Du räknar andelen baserat på torrsubstansinnehållet.

Samtidig omställning är främst till för företag med växtätande djur. För grisar passar andra regler för omställning bättre med tanke på att dessa djur inte har lika långtgående krav på egenproducerat foder.

Regeln innebär inte att alla produkter från växtodlingen blir ekologiska efter två år. Regeln omfattar endast betesmark och mark som används för foderproduktion. Läs med i vägledningen gör växtodling för övriga grödor.

5.1.3. Omställning av rastgårdsmark

Det finns särskilda regler för omställning för mark som används som betes- eller rastgårdsmark för grisar. Om du bara använder marken till grisar eller andra enkelmagade djur är omställningstiden ett år. Kan du bevisa att marken det senaste året inte har behandlats med produkter som inte är godkända för ekologisk produktion kan tiden minskas till sex månader.

889/08 art 37.2

Betet på betesmark som du under minst tolv månader har skött i enlighet med det ekologiska regelverket är godkänt som omställningsfoder. Det finns då ingen övre gräns för hur mycket dina grisar får äta på det betet.

889/08 art 21

Har betesmarken skötts ekologiskt i sex månader får betet ingå i foderstaten i upp till 20 procent. Det kan få den konsekvensen att du bara får köpa in 10 procent omställningsfoder. Läs mer om olika typer av foder i kapitlet om foder och utfodring.

6. Rekrytering av livdjur

Som grundprincip ska ekologiska animalieprodukter i normalfallet komma från djur som sedan födseln och under hela sitt liv fötts upp på certifierade ekologiska gårdar. Som grundregel ska du därför rekrytera certifierade, ekologiskt uppfödda grisar. I avelssyfte får dock ett begränsat antal grisar som inte är ekologiskt uppfödda köpas in. Efter omställning kan produkter från dessa grisar säljas som ekologiska.

834/07 art 5 i

834/07 art 14.1 a

En annan princip är att du ska välja en ras som har lätt för att anpassa sig till lokala förhållanden. Rasen bör vara livskraftig och ha god motståndskraft mot sjukdomar och hälsoproblem. Grundregeln är att rasen eller linjen ska göra det möjligt att undvika specifika sjukdomar eller hälsoproblem, exempelvis svinstressyndromet, PSE-syndromet (Pale Soft Exudative), plötslig död och spontanabort. I första hand bör du välja svenska raser och stammar.

834/07 art 5 j

889/08 art 8.1

Det finns flera undantag när det gäller rekrytering av djur som inte är ekologiska. Det gemensamma för dem är att du bara får rekrytera sådana djur i avelssyfte. Du får inte köpa in konventionella smågrisar och föda upp dem för att slakta dem som ekologiska slaktgrisar.

6.1.1. Att etablera en helt ny besättning

Om du inte får tag på ekologiska grisar när du ska etablera din första ekologiska besättning, får du för avelsändamål köpa in icke ekologiska smågrisar som väger högst 35 kg. Smågrisarna ska födas upp ekologiskt direkt efter att de är avvanda. Det finns ingen begränsning i hur många smågrisar du får köpa in.

889/08 art 9.2

6.1.2. Att förnya en befintlig ekologisk besättning

Har du en ekologisk grisbesättning och vill förnya den finns det flera regler du måste känna till. Du får ta in konventionella vuxna galtar för avel. Vill du köpa hondjur och inte hittar ekologiska får du köpa gyltor. Det är inte tillåtet att köpa suggor. Du får under ett kalenderår köpa in högst 20 procent gyltor, räknat på det totala antalet vuxna grisar efter rekryteringen. Jordbruksverket bedömer att du kan beräkna antalet utifrån antal moderdjur, det vill säga suggor och dräktiga gyltor. Jordbruksverket bedömer också att det är tillåtet att rekrytera betäckta gyltor.

889/08 art 9.3 a

Har du färre än fem grisar i din besättning får du ta in högst en icke ekologisk galt eller gylta per år.

889/08 art 9.3 b

De grisar du rekryterar ska skötas ekologiskt från det att de kommer till din gård. Efter sex månader är den rekryterade grisen ekologisk. Smågrisar får räknas som ekologiska från födseln om de är födda av en konventionellt uppfödd gylta som är inköpt till en certifierad ekologisk besättning och befinner sig under omställning.

Du får förnya din besättning med upp till 40 procent icke ekologiska gyltor i de tre fall som står nedan. Även i dessa fall räknar du procentandelen på totala antalet moderdjur efter förnyelsen.

889/08 art 9.4 samt
SJV:s beslut om
ekologisk
grisproduktion

- Vid byte av ras. När du rekryterar i enlighet med detta rekom-

menderar Jordbruksverket att bytet bör vara en del av en långsiktig plan där den ras du byter till är avsedd att vara besättnings huvudsakliga produktionsras.

- Vid utveckling av ny djurspecialisering. När du rekryterar i enlighet med detta rekommenderar Jordbruksverket att din nya produktion inom djurslaget bör vara väsentligt annorlunda än den befintliga produktionen. Du kan till exempel övergå från slaktsvinsproduktion till att ha en renodlad avelsbesättning.
- Om du köper djur av en utrotningshotad ras. I detta fall får du även köpa suggor. När du rekryterar i enlighet med detta rekommenderar Jordbruksverket att du rekryterar husdjursraser som omfattas av miljöersättningen Hotade husdjursraser, i praktiken linderödssvin.

Om du rekryterar enligt någon av ovanstående undantagsregler måste du dokumentera vad du har gjort för att få tag på ekologiska grisar. Du kan till exempel spara skriftliga besked från livdjursförmedlare du varit i kontakt med. Du ska kunna förklara för ditt kontrollorgan varför du behövde köpa icke ekologiska gyltor. De inköpta gyltorna ska genomgå sex månaders omställning och under omställningstiden skötas ekologiskt. Smågrisar får räknas som ekologiska från födseln om de är födda av en konventionellt uppfödd gylta som är inköpt till en certifierad ekologisk besättning och befinner sig under omställning.

889/08 art 38.1

Om du ska utöka din djurhållning väsentligt och inte kan hitta ekologiska grisar, kan du ansöka om att få köpa upp till 40 procent gyltor. Som väsentlig utökning räknas en utökning över 20 procent. Du ansöker hos Jordbruksverket. Använd gärna den ansökningsblankett som finns på Jordbruksverkets webbsida så får verket de uppgifter de behöver för att kunna fatta beslut. För att kunna få tillstånd måste du kunna visa att du ansträngt dig för att hitta ekologiska djur och du ska ha dokumenterat dina försök.

889/08 art 9.4 a

6.1.3. Rekrytering efter katastrofer

Om dina djur avlivas eller dör på grund av omständigheter som beror på katastrofer eller djurens hälsa får Jordbruksverket bevilja inköp av icke ekologiska djur. Jordbruksverket kan bara göra det om det inte finns ekologiska grisar att köpa. Det finns ingen blankett för att ansöka om detta, eftersom det handlar om ett ovanligt undantag från reglerna.

889/08 art 47 a

7. Djurhållning

En princip för ekologisk djurhållning är att den ska vara platsanpassad och knuten till marken. Grundregeln förbjuder därför ekologisk grisproduktion som saknar anknytning till växtodlingen. Du ska bruka den mark som behövs för din djurhållning eller ha ett skriftligt samarbetsavtal med någon annan ekologisk lantbrukare som t.ex. kan ta emot gödsel från dina grisar.

834/07 art 5 g
889/08 art 16
889/08 art 3.3

En annan princip är att djurskyddsnivån i ekologisk produktion ska vara hög och att hänsyn ska tas till artspecifika behov. Som grundregel ska därför djurhållningen garantera att djurens utvecklingsmässiga, fysiologiska (kroppsliga) och etologiska (beteendemässiga) behov tillgodoses.

834/07 art 5 h
834/07 art 14.1 b ii

En tredje princip är att djurhållningen ska stärka djurens immunförsvar och naturliga försvar mot sjukdomar. Djurhållningen ska innebära att djuren får regelbunden motion och tillgång till utevistelse eller bete.

834/07 art 5 l
834/07 art 14.1 b iii

7.1.1. Byggnader för ekologiska grisar

Du får inte binda fast eller isolera en ekologisk gris, om det inte finns särskilda skäl. Särskilda skäl är om det sker med hänsyn till din säkerhet, djurskydd eller av veterinära skäl. Du får bara isolera grisen under en begränsad tid.

834/07 art 14.1 b vi

Smågrisar får inte hållas i burar eller våningssystem.

889/08 art 11.5

Suggor och gyltor ska hållas i grupp. Under sista stadiet av dräktigheten och under digivningstiden får du hålla suggor enskilt. I Sverige räknas sista stadiet av dräktigheten som veckan före beräknad förlossning.

889/08 art 11.4

Byggnaden ska ge grisarna en god inomhusmiljö. Byggnadens isolering, uppvärmning och ventilation ska garantera att luftcirkulationen, halten av damm, temperaturen, den relativa luftfuktigheten och gaskoncentrationen är ofarliga för grisarna. Följer du djurskyddsreglerna avseende halter av damm, gaskoncentration och luftfuktighet anses du uppfylla även det ekologiska regelverket för dessa parametrar.

889/08 art 10.1

Byggnaden ska ha god naturlig ventilation och medge mycket dagsljusinsläpp. Jordbruksverket bedömer att naturlig ventilation inte bara är självdragsventilation. Fläktventilation och andra styrda ventilationssystem är också tillåtna. Det viktiga är att luftkvaliteten är god och att tillräcklig mängd frisk luft kan komma in i stallet. Dagsljusinsläpp behöver inte bara ske via fönster. För att ett stall med fönster eller ljusinsläpp placerade längs väggarna ska anses medge mycket dagsljusinsläpp rekommenderas att ytan för dagsljusinsläpp motsvarar cirka 5 procent av golvytan. Sker ljusinsläpp via taket och ger en jämn spridning av dagsljus i byggnaden kan en lägre procentandel accepteras.

889/08 art 10.1

Djurtätheten för ekologiska grisar finns i förordning 889/2008. I Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m. regleras också djurtätheten för grisar. I tabell 1 står djurtätheten utifrån de krav som är striktast. I djurskyddsreglerna finns fler mått du måste följa, till exempel hur mycket utrymme grisarna ska ha vid foderträgen och hur många vattenkoppar stallet

889/08 art 10.4 och bilaga III

behöver. Utgå från djurskyddsreglerna när du planerar ditt grisstall och se därefter om det ekologiska regelverket ställer striktare krav.

Utrymmeskraven är miniminivåer. De ska bidra till att djurens bekvämlighet, välbefinnande och artspecifika behov tillgodoses. Funktionskraven ska tillgodoses, som att grisarna ska kunna stå naturligt, lätt kunna lägga sig ner, vända sig, utföra kroppsvårdande beteenden, inta alla naturliga ställningar och göra alla naturliga rörelser.

Tabell 1: Utrymmeskrav inomhus för ekologiska grisar. Hänsyn har tagits till svenska djurskyddskrav. De svenska kraven uttrycks antingen i ströad liggbox eller i ströbäddsbox, men här har måtten för ströbäddsbox använts. Om grisarna hålls i hydda eller ligghall ska utrymmeskraven för inomhushållningen vara uppfyllda. Viktangivelserna anger levande vikt.

Griskategori	Utrymme i m ² /djur inomhus
Digivande sugga med upp till 40 dagar gamla smågrisar	7,5
Slaktgris högst 50 kg	0,8
Slaktgris högst 85 kg	(1,1 enl. eko) 1,2 ¹
Slaktgris högst 110 kg	(1,3 enl. eko) 1,5 ¹
Slaktgris över 110 kg	(1,5 enl. eko) minst 1,5 enl. sv.djurskydd
Smågrisar över 40 dagar, max 30 kg	0,6
Sinsugga, gylta	2,5
Avelsgalt	7 ¹ , men om box används för naturlig betäckning ska galten ha 10 m ²

1. svenskt mått för ströbäddsbox striktare än de ekologiska reglerna.

Golven i stallet ska vara släta, men inte hala. Delar av golvet får vara dränerande (t.ex. spaltgolv), men minst halva inomhusytan i tabellen ovan ska ha helt golv.

Grisar ska ha en bekväm, ren, torr och rymlig liggplats. Liggplatsen ska ha helt golv och vara beströdd. Strömaterialet ska vara halm eller annat lämpligt naturmaterial, till exempel torv eller sand. Strömaterialet som i någon del av tillverkningen genomgått en kemisk process (t.ex. strömaterialet producerat av restprodukter från wellpapp-tillverkning) anser inte Jordbruksverket uppfyller kravet på naturligt material. Du kan ha en madrass eller en gummimatta på liggplatsen, men det måste finnas strömaterialet också. Du får berika eller förbättra strömaterialet med de produkter som är tillåtna för jordförbättring i ekologisk produktion. Du hittar en förteckning över dessa i bilaga 1 i förordning 889/2008, eller i Jordbruksverkets vägledning till ekologisk växtodling.

Om djuren har ständig tillgång till utrymmen både ute och inne anser Jordbruksverket att viss flexibilitet kan accepteras kring hur ytkraven fördelas mellan ute- och inledelen. För varje djur ska det totala utrymmet som krävs inomhus respektive utomhus finnas. Djurskyddslagstiftningens krav på ytor inomhus och på torr och ren liggplats ska följas. De funktionskrav som ställs ska vara uppfyllda. Inomhusytan ska vara så stor att alla djur kan vara inne samtidigt om djuren inte kan gå ut. Anledningar till att

889/08 art 10.3

889/08 bilaga III

SJVFS 2010:15

889/08 art 11.1

889/08 art 11.2

djuren inte kan gå ut kan vara djurens fysiologiska tillstånd, väderförhållanden eller markens tillstånd. Flexibiliteten kan vara användbar när djur går i lösdrift med liggutrymme inne men utfodring sker utomhus. Djuren ska då ha ständig tillgång till en total sammanlagd yta som utgör summan av de angivna minimiytorna inomhus och i rastgård.

7.1.2. Utevistelse för ekologiska grisar

En princip är att ekologiska djur ska ha möjlighet till regelbunden motion och vid behov tillgång till utevistelse och bete. Syftet är att stimulera deras naturliga försvar mot sjukdomar. Som grundregel ska ekologiska grisar därför ha permanent tillgång till utevistelse och under vegetationsperioden helst bete. Friska grisar ska kunna gå ut när markbeskaffenhet och väder tillåter det. Om Jordbruksverket har beslutat att grisar ska hållas inne, exempelvis på grund av smittskyddsskäl, gäller det även ekologiska grisar.

Du måste anpassa antalet grisar du har så att inte marken överbetas, förstörs eller det blir erosion eller föroreningar till följd av grisarna eller deras gödsel. Under rubriken djurtäthet och stallgödsel kan du läsa mer om detta.

Har du dina grisar på en rastgård istället för på bete, ska du ha minst de utrymmen som anges i tabell två. Ordna rastgården så att grisarna kan gödsla och böka där. För att möjliggöra bökning kan du erbjuda grisarna olika typer av material.

I djurskyddslagstiftningen finns ett allmänt råd, som säger att grisar som hålls utomhus under den varma årstiden bör ha tillgång till ett gyttebad.

En rastgård får vara delvis övertäckt. I Sverige accepteras att rastgården är övertäckt till tre fjärdedelar.

Tabell 2: Utrymmeskrav på rastgård för ekologiska grisar. För bete bör grisarna ha större utrymme. Viktangivelserna anger levande vikt.

Griskategori	Utrymme i rastgård (ej bete) i m ² /djur
Digivande sugga med upp till 40 dagar gamla smågrisar	2,5
Slaktgris högst 50 kg	0,6
Slaktgris högst 85 kg	0,8
Slaktgris högst 110 kg	1
Slaktgris över 110 kg	1,2
Smågrisar över 40 dagar, max 30 kg	0,4
Sinsugga, gylta	1,9
Avelsgalt	8

Regler för utegångsdjur finns i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m. Grisar som går ute året runt ska ha tillgång till ligghall eller hydda. Utrymmet i hyddan ska minst motsvara det krav som finns för liggarea i ströad liggbox.

834/07 art 5e och l
834/07 art 14.1 biii

834/07 art 14.1 b
iv

889/08 art 10.4
889/08 art 11.6

889/08 art 14.1

889/08 bilaga III

7.1.3. Identifiering av djur

Ekologiska grisar ska identifieras på ett bestående sätt. Märkningen ska vara individuell för stora däggdjur, men ”per parti” för små däggdjur. Du behöver därför inte individmärka smågrisar och slaktgrisar.

889/08 art 75

Tänk på att du kan behöva märka grisar som behandlats med veterinärmedicinska läkemedel, så att du håller reda på karenstider och kan särskilja dessa grisar från obehandlade grisar.

7.1.4. Journalföring

Du ska föra journal över din grishållning. Journalen är ett verktyg som syftar till att ge en fullständig beskrivning av hur du sköter din besättning. De stalljournaler som Jordbruksverket godkänt räcker långt även för dokumentationen av ekologiska djur. Som minst ska det gå att utläsa nedanstående uppgifter ur journalen:

889/08 art 76

När du *sätter in djur* noterar du: varifrån djuren kommer och när de sattes in i besättningen, om djuren genomgått en omställningstid och i så fall datumet för den, grisens identitetsmärke och uppgifter om tidigare veterinärbehandling.

När grisar *lämnar anläggningen* noterar du: ålder, antal, slaktvikt om djuren gått till slakt, identitetsmärken samt slutdestination för grisarna. Om du sparar slaktavräkningarna finns många av dessa uppgifter i dem och då behöver du inte skriva ned dem i journalen.

När grisar *dör eller avlivas* noterar du detta och anledningen till förlusten.

Du ska när det gäller journalföring av *foder och utfodring* ange vilken typ av foder du ger (inklusive eventuella tillsatser) och andel av olika råvaror i foderstaten. Redogör för vilka tidsperioder dina grisar vistas utomhus. Har du flera betesområden med olika produktionsplatsnummer du växlar mellan skriver du när växling sker.

När det gäller förebyggande av sjukdomar med läkemedel (som vaccinering) och behandling av sjukdomar noterar du dag för behandling, vilken typ av produkt (ex homeopatika, vaccin) grisen fått, hur läkemedlet har givits (ex via foder, vatten, injektion) och i vilken dos det har givits. När det gäller behandling av sjuka grisar ska du notera grisens diagnos. I journalföringen över sjuka grisar ska det gå att läsa vad veterinären har ordinerat när det gäller veterinärvård med intyg. Skriv in karenstiden du måste följa innan du kan sälja grisen som ekologisk. Notera de verksamma farmakologiska ämnena i läkemedlet. Jordbruksverket anser att du uppfyller kraven genom att spara praktikjournal eller förrättningsunderlag från veterinären.

7.1.5. Parallellproduktion är inte tillåten

Grundregeln är att ekologiska djur ska hållas åtskilda från icke ekologiska djur. Inom samma jordbruksföretag får du inte ha både ekologisk och konventionell grisproduktion. Däremot kan du ha ekologiska grisar och icke ekologiska djur av en annan art, exempelvis får. Om du bedriver konventionell djurhållning med djur av en annan art ska det ske helt åtskilt från din ekologiska grisproduktion. Du måste använda andra produktionsen-

834/07 art 11 +
14.1 b v

889/08 art 17.1

heter (se definition) för de konventionella djuren än dem som används för dina ekologiska grisar. De konventionella djuren ska till exempel hållas i byggnader och på marker som är helt åtskilda från de byggnader och marker du har till grisarna. Du måste också hantera ekologiskt foder i andra anläggningar och i andra lager än konventionellt foder för att minska risken för sammanblandning. Delar du maskiner, grovfodervagnar etc. med en konventionell lantbrukare kan åtskillnad i tid accepteras.

834/07 art 11

Jordbruksverket tillåter parallellproduktion med ekologiska och konventionella grisar på samma företag om det sker för forsknings- eller utbildningsändamål. När det gäller utbildning ska det vara formell utbildning, exempelvis på naturbruksgymnasier, för att vara tillåtet. Sådan parallellproduktion är förbunden med vissa krav, som inte tas upp här.

889/08 art 40.2

SJVs beslut om ekologisk grisproduktion

889/08 art 66.3 + 79

Om samma aktör (se definition) är verksam både i ekologiska och i konventionella grisföretag i samma trakt, ska kontroll ske även av produktionsenheterna som används i de konventionella företagen. *I samma trakt* betyder inom ett naturligt avgränsat område. Utöver den finansiella åtskillnad som råder mellan olika företag rekommenderar Jordbruksverket att företagen i övrigt är åtskilda på ett sätt som motsvarar vad som normalt kan råda mellan grannar med olika produktionsinriktning. Exempelvis maskinsamverkan är med andra ord tillåtet.

Under en begränsad tid varje år får konventionella djur beta på ekologisk betesmark. En förutsättning är då att dina ekologiska djur inte är på betesmarken samtidigt som de konventionella djuren. De konventionella djuren ska också komma från ett miljövänligt jordbruk. De jordbruk som räknas hit är de som beviljats miljöersättning i Landsbygdsprogram för Sverige åren 2007-2013. Med stöd av denna regel kan alltså visst växelbete ske med konventionella djur.

889/08 art 17.2

7.1.6. Operativa ingrepp och andra åtgärder

En grundregel är att allt som kan orsaka ekologiska djur lidande ska minimeras under djurens hela liv. Lidandet ska minimeras även vid slakt.

834/07 art 14.1 b viii

För att minska lidande i samband med operativa ingrepp ska grisen vara bedövad eller sövd. Ingreppet ska utföras av en person som är kvalificerad för uppgiften. För de fall där du kan påverka tillfället när ingreppet ska utföras, ska det göras vid den ålder då det är mest lämpligt.

889/08 art 18.1

Tandklippning är inte tillåtet, men vid behov får du slipa tänderna på smågrisar som är maximalt sju dygn gamla. Du får inte göra detta rutinemässigt. Du ska kunna visa att det erfarenhetsmässigt har uppkommit skador på andra djur om du ska genomföra detta ingrepp.

889/08 art 18.2

SJVFS 2010:15

Du får inte kastrera smågrisar om de inte är sövda eller har fått smärtlindring. För att själv få lokalbedöva smågrisar som ska kastreras ska du ha deltagit i och blivit godkänd på en särskild kurs. Smågrisarna får inte vara äldre än sju dygn vid kastreringstillfället.

889/08 art 95.4

SJVFS 2009:84

7.1.7. Transporter, lastning och lossning

En grundregel är att tiden för transporter av ekologiska grisar ska hållas så kort som möjligt. Det ekologiska regelverket saknar detaljkrav för transporter. Djurskyddslagstiftningen gäller därför som lägsta nivå. Det är inte

834/07 art 14.1 b vii

889/08 art 18.4

tillåtet att lasta eller lossa djur med hjälp av elektrisk stimulans som tvinga djuren på eller av transporten. Det är förbjudet att använda lugnande läkemedel före eller under transporten.

7.1.8. Kunskapskrav

Du som har grisar i ekologisk produktion ska ha nödvändiga bas- och yrkeskunskaper när det gäller djurskydd och djurhälsa.

Till exempel kan kunskapskravet innebära relevant yrkeskunskap som motsvarar grundutbildning vid lantbruksskola, naturbruksgymnasium eller KY-utbildning, eller mer än ett års arbetslivserfarenhet av grisproduktion. Personer som har mindre än ett års arbetslivserfarenhet, men som har deltagit i relevanta kompetensutvecklingsåtgärder eller arbetar i nära samarbete med en erfaren kollega kan också anses uppfylla kraven.

834/07 art 14.1 b i

8. Foder och utfodring

Grundprincipen är att ekologiska djur ska ges ekologiskt foder. Det betyder att fodret ska bestå av ekologiska jordbruksråvaror och att de ämnen som inte är jordbruksprodukter ska vara naturliga. En grundregel är att du ska utfodra dina grisar med ett foder som producerats på din gård, eller på ekologiska gårdar i samma område. För gris gäller att minst 20 % av fodret ska komma från den egna gården. Om det inte är möjligt får dessa 20 % vara framställt i samarbete med andra ekologiska gårdar eller foderoperatörer i samma region.

834/07 art 5 k

834/07 art 14.1 d i

889/08 art 19.2

En annan grundregel är att fodret du ger ska förse grisarna med den näring de behöver under grisens olika utvecklingsstadier. Smågrisarna ska helst dia sin mor. Om det inte är möjligt ska de utfodras med naturlig mjölk. Smågrisarna ska utfodras med mjölk under minst 40 dagar. Behöver du ge mjölkersättning, ska mjölkersättningen vara ekologisk.

834/07 art 14.1 d ii

834/07 art 14.1 d vi

889/08 art 20.1

Grisar ska ha tillgång till bete eller grovfoder. Erbjud grisarna grovfoder eller bete varje dag. Grovfodret kan vara färskt eller torkat. Grovfodret kan till exempel utgöras av hö, hösilage, ensilage eller rotfrukter. Bröd är inte grovfoder.

834/07 art 14.1 d iii, 889/08 art 20.3

Du får bara använda de mineraliska foderråvaror som finns i bilaga 1. Animaliska råvaror ska vara av ekologiskt ursprung. Foderråvaror från hållbart fiske får användas om de producerats eller bearbetats utan kemiska lösningsmedel och om användning av proteinhydrolysat begränsas till unga djur. Icke ekologiska kryddor, örter och melass får användas om de inte finns i ekologisk form och om de producerats eller bearbetats utan kemiska lösningsmedel. Deras användning är begränsad till 1 % av foderdelen av foder som framställts av jordbruksprodukter. Räkna procentsatsen på torrsbstansinnehållet under ett år. De två jästarter som finns i bilaga 1 får ges till ekologiska djur.

889/08 art 22

8.1.1. Foder från mark under omställning

Du får ge grisarna en viss andel foder från mark som är under omställning. Det är olika regler beroende på om foderråvaran skördats under det första eller det andra året efter det att omställningen inleddes. Reglerna är också olika beroende på om du odlat fodret på den egna gården eller köpt in det.

834/07 art 14.1 d ii

För foderråvaror som skördats under det första året marken befinner sig under omställning gäller:

- Fodret ska bestå av bete, fleråriga foderväxter (i praktiken vall, men sly från betesmarker kan också räknas in här) eller proteingrödor. Som proteingrödor kan räknas vicker och de grödor som ingick i det stöd som tidigare fanns för proteingrödor. Det innebär ärter (ej konservärter), åkerbönor (här likställt med bond- och hästbönor) och sötlupiner som får ge högst 5 procent bittra frön. Du får ha blandningar av ovanstående grödor och spannmål om utsädet vikt består av mer än 50 procent proteingrödor. Till skillnad från stödet kan grödorna skördas grönt som helsädesgröda när de ska användas som foder.

889/08 art 21.2

889/08 art 21.2

- Marken ska tillhöra ditt jordbruksföretag. Det betyder att du ska äga, arrendera eller ha stödrätter för marken.
- Marken ska inte under de senaste fem åren ha odlats ekologiskt i ditt jordbruksföretag. Denna regel är till för att mark inte ska tas in och ut ur certifieringen för att då och då brukas med konventionella metoder.
- Du får använda högst 20 procent av denna typ av foder.

Foderråvaror som skördats efter att minst 12 månader av omställningstiden har gått kallas omställningsfoder (se definition). För detta gäller följande:

- Du får använda 100 procent omställningsfoder från din egen mark (eller arrenderad mark) till dina egna grisar. Hela foderstaten kan alltså bestå av egenproducerat omställningsfoder. 889/08 art 21.1
- Om du köper in omställningsfoder får du använda högst 30 procent. 1254/08 art 1.2

Om du använder både 20 procent eget foder från första omställningsåret och köper in omställningsfoder, får dessa två foderslag tillsammans utgöra högst 30 procent av den totala foderförbrukningen under året. 889/08 art 21.2

Du räknar procentsatserna utifrån torrsubstans och på årsbasis och bara på vegetabiliska foderråvaror. 889/08 art 21.3

Även om mark retroaktivt kan godkännas som under omställning, kan inte foder som redan är skördat från sådan mark godkännas som omställningsfoder eller ekologiskt foder i efterhand.

8.1.2. Användning av icke-ekologiskt foder av jordbruksursprung

Du ska ge dina grisar ett helt ekologiskt foder. Går det inte att köpa vissa råvaror i ekologisk form, får du ge högst 5 % icke ekologiskt proteinfoder av vegetabiliskt eller animaliskt ursprung till grisarna. Du beräknar andelen på grundval av torrsubstansinnehållet i foder framställt av jordbruksprodukter. Råvarorna ska ha producerats eller bearbetats utan kemiska lösningsmedel. Efter den 1 januari 2015 ska du ge dina grisar ett helt ekologiskt foder. 889/08 art 43

Dokumentera ditt behov av icke ekologiska foderråvaror. Du ska kunna visa ditt kontrollorgan att du inte haft möjlighet att ge grisarna ett helt ekologiskt foder.

Du får kombinera ekologiskt foder med foder från mark under omställning och med konventionellt foder. På torrsubstansbasis kan det årliga foderbehovet exempelvis innehålla:

- * 5 procent konventionell proteinråvara
- * 20 procent vall- eller proteinfoder från egen mark under första årets omställning
- * 5 procent inköpt omställningsfoder
- * 70 procent ekologisk foder.

Kom ihåg att du måste hålla isär ekologiskt foder från omställningsfoder och konventionellt foder fram till dess att du ger fodret till grisarna.

8.1.3. Tillåtna råvaror och tillsatser

En grundläggande princip är att genetiskt modifierade organismer, GMO, inte får användas i ekologisk produktion. Principen omfattar även produkter som framställts av eller med hjälp av GMO, bortsett från läkemedel. Du kan därför inte använda GMO eller produkter som framställts av eller med GMO i foder till ekologiska djur.

834/07 art 4 a iii

En grundregel är att fodertillsatser, vissa produkter avsedda för djurfoder och processtekniska hjälpmedel bara får användas om de är godkända för ekologisk produktion. En annan grundregel är att du inte får tillsätta tillväxtfrämjande medel och syntetiska aminosyror.

834/07 art 14.1 d iv

834/07 art 14.1 d v

Du får bara använda de mineraliska foderråvaror som finns i bilaga 1. Animaliska råvaror ska vara av ekologiskt ursprung. Icke ekologiska kryddor, örter och melass får användas om de inte finns i ekologisk form och om de producerats eller bearbetats utan kemiska lösningsmedel. Deras användning är begränsad till 1 % av foderandelen av foder som framställts av jordbruksprodukter. Räkna procentsatsen på torrsubstansinnehållet under ett år.

889/08 bil V

889/08 art 22

De två jästarter som finns i bilaga 1 får ges till ekologiska djur. I bilaga 2 ser du vilka fodertillsatser som är tillåtna i ekologiska foder och de villkor som gäller för deras användning. Det är också tillåtet att använda salt som havssalt och grovt stensalt i foder till ekologiska djur.

889/08 art 22

8.1.4. Hantering, transport och lagring av ekologiskt foder

Stycket behandlar inte tillverkning av ekologiskt foder.

Det är inte tillåtet att behandla ekologiskt foder med joniserande strålning.

834/07 art 10

När du tar emot ekologiskt foder från en lantbrukare du inte brukar samarbeta med, eller från en specialiserad fodertillverkare, ska du kontrollera att fodret har transporterats så att det inte kan bytas ut mot icke ekologiskt foder utan att det märks (exempelvis genom att en försegling har brutits). Fodret ska vara försett med en märkning som innehåller:

889/08 art 31, 32 + 33

- säljarens namn och adress
- en beskrivning av foderblandningen, försedd med en hänvisning till ekologisk produktion.
- namn och kodnummer eller bara kodnummer på det kontrollorgan som fodersäljaren är ansluten till.
- eventuell identifikationsmärkning för själva foderpartiet.

Om fodret säljs i bulk ska motsvarande uppgifter finnas på ett följedokument.

Transporteras fodret direkt mellan två certifierade ekologiska aktörer behöver inte transporten ske i förseglade behållare eller fordon, inte heller om punkterna ovan följs. Du och den du köper fodret av ska spara dokumentation över leveranserna, så att kontrollorganet kan följa upp dessa.

889/08 art 31.2

Ekologiskt foder, foder från mark under omställning och konventionellt foder ska hållas effektivt fysiskt åtskilda vid transport.

889/08 art 32a

Om ett fordon eller en behållare har innehållit icke ekologiskt foder ska behållaren rengöras med en effektiv metod före transport av ekologiska produkter. Rengöringen ska dokumenteras.

889/08 art 32 b

Du måste lagra ekologiskt foder och ekologiska foderråvaror åtskilt i tid eller rum från icke ekologiska foder eller foderråvaror.

889/08 art 35.1

8.1.5. Om foderbrist uppstår på grund av katastrofer

Jordbruksverket får besluta att ekologiska djurhållare i en viss region och under en viss tid får ge en viss mängd konventionellt foder till sina djur. Detta kan ske om produktion av foder går förlorad eller om det införs restriktioner som gör att man inte kan ta tillvara foder. Foderbristen ska vara orsakad av katastrofer, såsom exceptionella väderförhållanden, utbrott av smittsamma sjukdomar, förorening med giftiga ämnen eller bränder.

889/08 art 47 c

9. Avel och fortplantning

Grundprincipen är att ekologiska djurhållare ska välja lämpliga raser, så att valet av ras ökar möjligheten att få friska djur. Grundregeln är därför att du bara ska avla på djur av en ras som är lämplig för ekologisk produktion.

834/07 art 5 e
834/07 art 14.1 c iv

En annan grundregel är att fortplantning av ekologiska djur ska ske med naturliga metoder. Det är dock tillåtet att använda artificiell insemination. Det är inte tillåtet med embryotransfer eller kloning.

834/07 art 14.1 c i
834/07 art 14.1 c iii

Jordbruksverket bedömer att det är tillåtet att vid semin få använda sperma efter konventionella galtar.

Framställning och användning av könsseparerad sperma är inte reglerad i det ekologiska regelverket. På en direkt fråga från ett medlemsland har kommissionen uttalat sig att man inte anser att användning av könsseparerad sperma är förenlig med de ekologiska principerna och därför inte hör hemma i ekologisk animalieproduktion. Jordbruksverket har tidigare bedömt att användning av könsseparerad sperma inte är i strid med det ekologiska regelverket om inte metoden i sig inkluderar otillåtna kemikalier, joniserande strålning eller användning av GMO.

Jordbruksverket har i sak inte ändrat uppfattning, men eftersom regelverket vare sig uttrycker ett tydligt förbud eller ett tydligt tillåtande av könsseparerad sperma rekommenderar verket att man om möjligt undviker att använda könsseparerad sperma.

Du får inte använda hormoner eller liknande ämnen för att kontrollera fortplantning eller för att brunstsynchronisera. Det är bara av veterinärmedicinska skäl man får behandla enstaka djur med denna typ av preparat.

834/07 art 14.1 c ii
889/08 art 23.2

10. Djurhälsa och veterinär behandling

Grundprincipen är att ekologiska djurs hälsa bevaras genom att man stimulerar och stärker djurens naturliga immunförsvar, att man väljer lämpliga raser och att man håller djuren på ett lämpligt sätt. Djurens möjlighet till regelbunden motion, utevistelse och bete framhålls som en viktig del i möjligheten att bygga upp djurens naturliga försvar mot sjukdomar.

834/07 art 5 e

834/07 art 5 l

10.1.1. Att förebygga sjukdomar

Grundregeln är att du ska förebygga att sjukdomar uppstår. Enligt det ekologiska regelverket gör du det genom att:

834/07 art 14 e i

- välja ett lämpligt djurmateriale (ras, stam eller linje)
- ha en lämplig djurhållningspraxis, inklusive skötselrutiner
- ge ett foder av hög kvalitet
- se till att djuren får motion
- hålla en lämplig djurtäthet
- ha goda och lämpliga utrymmen för dina djur där du kan hålla djuren under förhållanden med god hygien.

Som grundregel får man använda immunologiska läkemedel. Det betyder att du får vaccinera grisarna. Jordbruksverket bedömer att detta gäller vaccination mot sjukdomar som kan förekomma i ett område och att du får vaccinera även om den sjukdom du vaccinerar mot inte har påträffats i området under många år. Du får också behandla dina grisar med preparat som normalt inte tillåts i ekologisk produktion om det sker inom ramen för ett av Jordbruksverket beslutat bekämpningsprogram i syfte att skydda djurs och människors hälsa. Jordbruksverket bedömer att detta även gäller förebyggande behandling.

834/07 art 14.1 e
iii

834/07 art 14.1 e iv

Du får inte använda kemiskt-syntetiskt framställda veterinärmedicinska läkemedel eller antibiotika i förebyggande syfte. Du får inte heller använda substanser som ska stimulera grisens tillväxt, produktion eller fortplantning. Kemiskt-syntetiskt framställda veterinärmedicinska läkemedel betyder vanliga veterinärmedicinska läkemedel, det vill säga motsatsen till preparat som räknas till alternativmedicin. Vaccinering mot gattlukts anses inte förenligt med det ekologiska regelverket enligt Europeiska kommissionen.

889/08 art 23.1 och
2

Håll byggnader, boxar och den utrustning du använder i din grisproduktion rena! Genom att desinficera efter rengöring hindrar du att sjukdomsalstrande organismer sprids. Så ofta det är nödvändigt tar du bort gödsel, urin och foder som spillts ut eller inte ätits upp. Utgödsling och rengöring ska enligt djurskyddslagstiftningen ske dagligen, om inte djurhållningssystemet är uppbyggt för andra rutiner som ger god hygien.

889/08 art 23.4

Behöver du använda råttgift ska giftet användas i fällor. Behöver du bekämpa andra skadegörare får du använda produkterna i bilaga II i

889/08 art 23.4

förordning 889/08. Det är i huvudsak växtskyddsmedel och i vägledningen över växtodling ser du vilka av dessa som får användas i Sverige.

10.1.2. Veterinärbehandling av ekologiska djur

Grundregeln är att om ett djur blir sjukt ska du omedelbart låta behandla djuret, så att det inte lider. Du ska använda preparat som har en vetenskapligt dokumenterad effekt för de djur och det sjukdomstillstånd djuret har och under de förhållanden som behandlingen är avsedd för. Det ekologiska regelverket förordar som grundregel att man använder fytoterapiprodukter, spårelement och näringstillsatserna i bilaga 2 hellre än vanliga veterinärmedicinska läkemedel. Tänk på att du bara får använda alternativa preparat om dessa är det lämpligaste alternativet.

834/07 art 14.1 e ii
889/08 art 24.2 och
3

Det förbud mot att använda produkter som består av GMO, eller som är framställda av eller med GMO gäller inte veterinärmedicinska läkemedel.

834/07 art 9.1

Det är tillåtet att genomföra behandlingar som krävs för att skydda människors och djurs hälsa och som krävs av annan lagstiftning. Dina grisar förlorar inte sin ekologiska status om du måste behandla dem med anledning av exempelvis ett utbrott av en smittsam djursjukdom.

834/07 art 14.1 e iv

Det är tillåtet att bekämpa parasiter hos grisarna. Parasitbekämpning får inte ske förebyggande utan bara när behov kan påvisas. Jordbruksverket bedömer att behovet kan påvisas genom att parasitprov visar att djuren är infekterade av parasiter och/eller behandling rekommenderas av veterinär. Som djurägare måste du kunna visa för ditt kontrollorgan att du arbetat förebyggande, t.ex. med bra betesplanering. Om du anser att det finns ett behov att behandla dina djur med preparat som skyddar dem mot fästingar eller stickande insekter måste du kunna motivera det mycket väl och du bör använda så milda preparat som möjligt.

889/08 art 24.4

Vid behov ska sjuka eller skadade djur isoleras i lämpliga lokaler. Du bör alltid ha minst en isoleringsbox eller sjukbox per var 25 gris.

889/08 art 24.1
SJVFS 2010:15

Det finns begränsningar i antal tillåtna behandlingar och i karenstid för ekologiska djur. Grisar som under ett års tid behandlats mer än tre gånger med vanliga veterinära läkemedel eller antibiotika ska genomgå en ny omställning. Produkter från grisarna får inte säljas som ekologiska. Jordbruksverket bedömer däremot att du kan låta suggor fortsätta att ge di om de är under omställning av detta skäl. Grisar vars produktiva livscykel är kortare än ett år, som slaktgrisar, får maximalt behandlas en gång om de inte ska genomgå omställning. Den produktiva livscykeln räknas från födsel till slakt. Om du inom en period av 14 dagar måste behandla samma djur igen för samma sjukdom, kan de båda behandlingstillfällena räknas som en behandling.

889/08 art 24.4

Begränsningen i antal behandlingar gäller inte vaccinationer, parasitbekämpning eller behandlingar inom ramen för obligatoriska bekämpningsprogram.

889/08 art 24.4

Karenstiderna är dubbelt så långa för ekologiska djur som för konventionella. Du räknar från den sista dagen grisen får ett veterinärmedicinskt läkemedel. Saknar läkemedlet angiven karenstid gäller 48 timmars karens.

889/08 art 24.5

Dokumentera all behandling av sjuka djur så att du kan uppvisa det för

889/08 art 76 e

kontrollorganet. Innebär behandlingen att djuret måste genomgå ny omställning ska du notera även det. Det måste vara tydligt hur många behandlingar ett djur fått under ett år. Läs mer i stycket om journalföring.

Du får lagra veterinärmedicinska läkemedel om de har ordinerats av veterinär i samband med behandling. Förvara läkemedlen i ett övervakat (låst) medicinskåp eller kylskåp. Skriv in att du har läkemedlet i din stalljournal.

889/08 art 35.3

10.1.3. Rengöring och desinfektion

När du ska rengöra och desinficera de byggnader och anläggningar du använder för din djurhållning får du bara använda följande preparat:

834/07 art 14.1 f

889/08 art 23.4

Kalium- och natriumtvål

Vatten och ånga

Kalkmjölk

Kalk

Osläckt kalk

Natriumhypoklorit (t.ex. flytande blekmedel)

Kaustiksoda

Kaustikt kali

Väteperoxid

Naturliga växtessenser

Citronsyra, persyra, myrsyra, mjölksyra, oxalsyra och ättiksyra

Alkohol

Salpetersyra (mejeriutrustning)

Fosforsyra (mejeriutrustning)

Formaldehyd

Produkter för rengöring och desinficering av spenar och mjölkningsanläggningar

Natriumkarbonat

889/08 bilaga VII

Du får inte lagra andra rengöringsprodukter eller desinfektionsmedel än de som är tillåtna för ekologisk produktion på enheter för ekologisk produktion.

889/08 art 35.2

11. Djurtäthet och stallgödsel

Enligt det ekologiska regelverket får inte den totala djurtätheten du har göra att du överstiger gränsvärdet på 170 kg kväve per hektar och år. Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring säger att du som mest under en femårsperiod får sprida en gödselmängd som motsvarar 22 kg totalfosfor per hektar och år. Du räknar gödselgivan som ett genomsnitt under femårsperioden och på hela din spridningsareal. Den svenska begränsningen gör att du kanske inte kan ha så hög beläggning som det ekologiska regelverket tillåter. Det kan också vara så att totalfosforhalten överskrider 22 kilo per hektar och år även om du följer rekommendationen avseende djurantal, beroende på om ditt företag också hanterar annan gödsel.

Enligt den ekologiska lagstiftningen får du ha följande antal djur per hektar för att klara gränsvärdet på 170 kg kväve per hektar och år:

- 74 smågrisar
- 6,5 avelssuggor
- 14 slaktgrisplatser
- 14 övriga grisar

Från Jordbruksverket kan du beställa en skrift som heter Gödsel och miljö. I den finns alla bestämmelser du behöver känna till när det gäller gödselhantering. Där kan du också få hjälp att se hur många grisar du kan ha per hektar enligt miljölagstiftningen.

Har du inte tillräckligt med egen spridningsareal för den gödsel dina grisar producerar, kan du samarbeta med andra ekologiska producenter. Du får inte ha spridningsavtal med lantbrukare som har konventionell odling.

889/08 art 3.2 och

889/08 art 15.1

889/08 bil IV

889/08 art 3.3

12. Bilaga 1. Foderråvaror enligt artikel 22d, 24.2 och 25m.1

12.1.1. Foderråvaror av mineraliskt ursprung

A	Kalkhaltiga marina skal
A	Kalkhaltiga havsalger (maerl)
A	Lithothamnion (kalkalg)
A	Kalciumglukonat
A	Kalciumkarbonat
A	Magnesiumoxid
A	Magnesiumsulfat
A	Magnesiumklorid
A	Magnesiumkarbonat
A	Avfluorerat fosfat
A	Kalciummagnesiumfosfat
A	Magnesiumfosfat
A	Mononatriumfosfat
A	Kalciumnatriumfosfat
A	Natriumklorid
A	Natriumvätekarbonat
A	Natriumkarbonat
A	Natriumsulfat
A	Kaliumklorid

889/08 bil V 1

12.1.2. Andra foderråvaror

Fermenterings(bi)produkter från mikroorganismer vars celler har inaktiverats eller avdödats:

A	<i>Saccharomyces cerevisiae</i>
A	<i>Saccharomyces carlsbergiensis</i>

13. Bilaga 2. Fodertillsatser som används i djurfoder i den mening som avses i artikel 22g, 24.2 och 25m.2

Fodertillsatser som förtecknas i denna bilaga måste ha godkänts enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003.

889/08 bil VI

1.1.1.1. Tekniska tillsatser

Konserveringsmedel

E200 Sorbinsyra

E236 Myrsyra

E237 Natriumformiat

E260 Ättiksyra

E270 Mjölksyra

E280 Propionsyra

E330 Citronsyra

Antioxidationsmedel

E306 Tokoferolrika extrakt av naturligt ursprung

Bindemedel, klumpförebyggande medel och koaguleringsmedel

E535 Natriumferrocyanid. Får innehålla högst 20 mg/kg NaCl (beräknat som ferrocyanidjon)

E 551b Silikagel

E 551c Kiselgur (diatoméjord)

E 558 Bentonit/montmorillonit

E 559 Kaolinleror, utan asbest

E 560 Naturliga blandningar av stearit och klorit

E 561 Vermiculit

E 562 Sepiolit

E566 Natrolit-fonolit

E568 Klinoptilolit av sedimentärt ursprung [slaktsvin, slaktkycklingar, kalkoner för köttproduktion, nötkreatur, lax]

E 599 Perlit

Ensilerings tillsatser

Enzymer, jäst och bakterier. För ensilering: Endast om väderförhållandena inte tillåter tillräcklig fermentering.

13.1.1.2 Organoleptiska tillsatser

Aromämnen. Enbart extrakt av jordbruksursprung.

1.1.1.3. Näringstillsatser

Vitaminer

Vitaminer och provitaminer.

- framställda av jordbruksprodukter
- för icke-idisslare: bara syntetiska vitaminer som är identiska med

vitaminer framställda av jordbruksprodukter

Spårelement

E1 Järn:

järnoxid,

ferrokarbonat,

järnsulfat, monohydrat

järnsulfat, heptahydrat

E2 Jod: kalciumjodat, vattenfritt

E3 Kobolt:

basiskt koboltkarbonat, monohydrat

koboltsulfat, monohydrat och/eller heptahydrat

E4 Koppar:

basiskt kopparkarbonat, monohydrat

kopparoxid

kopparsulfat, pentahydrat

E5 Mangan:

mangankarbonat

manganoxid

mangansulfat, monohydrat

E6 Zink:

zinkoxid

zinksulfat, monohydrat

zinksulfat, heptahydrat

E7 Molybden:

natriummolybdat

E8 Selen:

natriumselenat

natriumselenit

13.1.1.3 Zootekniska tillsatser

Enzymer och mikroorganismer

14. Bilaga 3, Lagstiftning

Nedan hittar du de EU-förordningar och nationella författningar och beslut som handlar om ekologisk produktion. De förordningar som endast handlar om importregelverket redovisas inte. EU-lagstiftningen hittar du på www.eur-lex.eu. På Eur-Lex finns också samlade, så kallade konsoliderade förordningar till hela det ekologiska regelverket att ladda ned. De lagstiftningar som vägledningen baseras på markerar med *.

Rådets förordning (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91.*

Rådets förordning (EG) nr 967/2008 av den 20 september 2008 om ändring av förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter.

Rättelse till Rådets förordning (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91 publicerad i Europeiska unionens officiella tidning L 1 68/61 av den 12 mars 2013.*

Kommissionens förordning (EG) nr 889/2008 av den 5 september 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter med avseende på ekologisk produktion, märkning och kontroll.*

Kommissionens förordning (EG) nr 1254/2008 av den 15 december 2008 om ändring av förordning (EG) nr 889/2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter med avseende på ekologisk produktion, märkning och kontroll.*

Kommissionens förordning (EG) nr 710/2009 av den 5 augusti 2009 om ändring av förordning (EG) nr 889/2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 när det gäller fastställande av närmare bestämmelser för ekologisk produktion av vattenbruksdjur och alger.*

Kommissionens förordning (EU) nr 271/2010 av den 24 mars 2010 om ändring av förordning (EG) nr 889/2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 vad gäller Europeiska unionens logotyp för ekologisk produktion.

Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 344/2011 av den 8 april 2011 om ändring av förordning (EG) nr 889/2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter med avseende på ekologisk produktion, märkning och kontroll.

Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 126/2012 av den 14 februari 2012 om ändring av förordning (EG) nr 889/2008 vad gäller styrkande dokumentation och om ändring av förordning (1235/2008) vad gäller ordningen för import av ekologiska produkter från Förenta Staterna.

Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 203/2012 av den 8 mars

2012 om ändring av förordning (EG) nr 889/2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 vad gäller närmare bestämmelser för ekologiskt vin.

Kommissionens genomförandeförordning (EG) nr 505/2012 av den 14 juni 2012 om ändring och rättelse av förordning (EG) nr 889/2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter med avseende på ekologisk produktion, märkning och kontroll.*

Förordning (2009:27) om ekologisk produktion*

Jordbruksverkets beslut om ekologisk produktion med grisar i enlighet med rådets förordning (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91, dnr 4.7.16-5576/13. Anges som *SJVs beslut om ekologisk produktion med grisar* i marginalen i vägledningen *

Jordbruksverkets beslut om anslutning till kontrollsystemet av den 5 februari 2009.*

De nationella föreskrifter om djurskydd och miljöskydd som det finns referenser till i vägledningen är de följande:

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m.

Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2009:85) om operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård.

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring.

Du hittar länkar till EU-lagstiftningen och till Jordbruksverkets beslut på Jordbruksverkets webbplats.

15. Bilaga 4, Definitioner

Nedan hittar du främst de relevanta definitioner som finns i EU-förordningarna för certifierad ekologisk produktion. I de fall det i förordningarna hänvisas till andra regelverk för vissa begrepp, har definitionen skrivits som det står i dessa regelverk. Alla definitioner är ordagrant återgivna ur författningstexterna.

Aktör: fysiska eller juridiska personer som ansvarar för att kraven i denna förordning uppfylls inom de ekologiska företagen.

834/2007 art 2

Animalieproduktion: produktion av tama eller tämjda landlevande djur (inklusive insekter).

834/2007 art 2

Behörig myndighet: den centrala myndighet i en medlemsstat som är behörig att anordna officiella kontroller av ekologisk produktion i överensstämmelse med bestämmelserna i denna förordning, eller annan myndighet som har tilldelats denna behörighet; den ska även, om så är lämpligt, innefatta motsvarande myndighet i ett tredje land.

834/2007 art 2

Ekologisk: härstammande från eller med anknytning till ekologisk produktion.

834/2007 art 2

Ekologisk produktion: användning av produktionsmetoder som överensstämmer med de regler som fastställs i denna förordning i samtliga produktions-, berednings- och distributionsled.

834/2007 art 2

Foder: alla ämnen eller produkter, inbegripet tillsatser, och oberoende om de är bearbetade, delvis bearbetade eller obearbetade, som är avsedda för utfodring av djur.

(Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfarande i frågor som gäller livsmedelssäkerhet)

Fodertillsatser: ämnen, mikroorganismer eller preparat, utom foderråvaror och förblandningar, som avsiktligt tillsätts foder eller vatten för att särskilt fylla en eller fler av dessa funktioner:

- a) inverka positivt på fodrets egenskaper,
- b) inverka positivt på animalieprodukternas egenskaper,
- c) positivt påverka färgen på akvariefiskar och burfåglar,
- d) tillgodose djurens näringsbehov, eller
- e) inverka positivt på animalieproduktionens miljöpåverkan,
- f) inverka positivt på djurens produktion, prestanda eller välbefinnande, särskilt genom att påverka mag- och tarmfloran eller fodrets smältbarhet, eller
- g) ha en koccidiostatisk eller histomonostatisk inverkan.

(Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 1831/2003 av den 22 september 2003 om fodertillsatser)

Foderföretag: varje privat eller offentligt företag som med eller utan vinstsyfte bedriver någon av de verksamheter som hänger samman med produktion, framställning, bearbetning, lagring, transport eller distribution

av foder, samt alla producenter som producerar eller lagrar foder för utfodring av djur på sin egen jordbruksanläggning.

(Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfarande i frågor som gäller livsmedelssäkerhet)

Foderföretagare: de fysiska eller juridiska personer som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i det foderföretag de driver. (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftningen, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfarande i frågor som gäller livsmedelssäkerhet)

Framställd av GMO: helt eller delvis framställd av GMO, men som inte innehåller eller består av GMO.

834/2007 art 2

Framställd med GMO: som är framställd genom användning av en GMO som sista levande organism i produktionsprocessen, men som inte innehåller eller består av GMO eller är framställd av GMO.

834/2007 art 2

Genetiskt modifierad organism (GMO): en organism, med undantag för människor, i vilken det genetiska materialet har ändrats på ett sådant sätt som inte sker naturligt genom parning och/eller naturlig rekombination. Följande metoder för genetisk modifiering som ger upphov till organismer ska inte betraktas som GMO, förutsatt att de inte inbegriper användning av hybridnukleinsyramolekyler eller de genetisk modifierade organismer förutom sådana som framställts genom användning av en eller båda metoderna nedan:

Mutagenes

Cellfusion (inklusive protoplastfusion) av växtceller av organismer som kan utbyta genetiskt material genom traditionella förädlingsmetoder (Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/18/EG av den 12 mars 2001 om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön och om upphävande av rådets direktiv 90/220/EEG – Kommissionens uttalande)

Icke-ekologisk: härstammar inte från/har inte anknytning till produktion enligt förordning (EG) nr 834/2007 och den här förordningen.

889/2008 art 2

Jordbruksföretag: alla produktionsenheter som drivs inom ramen för en enda ledning i syfte att framställa jordbruksprodukter.

889/2008 art 2

Joniserande strålning: överföringen av energi i form av partiklar eller elektromagnetiska vågor med en våglängd på 100 nanometer eller mindre eller med en frekvens på 3×10^{15} Hertz eller mer och med förmågan att alstra joner direkt eller indirekt.

(Rådets direktiv 96/29/Euratom av den 13 maj 1996 om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagarnas och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning)

Kontrollorgan: en oberoende privat tredje part som utför inspektion och certifiering av ekologisk produktion i överensstämmelse med bestämmelserna i denna förordning; den ska även, om så är lämpligt, innefatta motsvarande organ i ett tredjeland eller motsvarande organ som bedriver

834/2007 art 2

verksamhet i ett tredjeland.

Marknadsföring: all framställning till allmänheten, på annat sätt än genom en etikett, med avsikten eller möjligheten att påverka och forma attityder, föreställningar och beteenden för att direkt eller indirekt främja försäljningen av ekologiska produkter.

834/2007 art 2

Omställning: övergång från icke-ekologiskt till ekologiskt jordbruk inom en viss tidsperiod under vilken bestämmelserna om ekologisk produktion har tillämpats.

834/2007 art 2

Omställningsfoder: foder som producerats under omställningsperioden till ekologisk produktion, med undantag för foder som skördats inom 12 månader från inledningen av omställningen enligt artikel 17.1 a i förordning (EG) nr 834/2007.

889/2008 art 2

Produktionsenhet: alla tillgångar som ska användas inom en produktionssektor, t.ex. produktionslokaler, skiften, betesmark, utomhusrastgårdar, byggnader avsedda för djur, fiskdammar, inneslutningssystem för alger eller vattenbruksdjur, upplåtelser längs kuster eller på havsbotten, lagerlokaler för växter, växtprodukter, algprodukter, animalieprodukter, råvaror och alla andra insatsvaror som är relevanta för denna särskilda produktionssektor.

710/2009 art 2

Produktions-, berednings- och distributionsled: alla led från och med primärproduktion av en ekologisk produkt till och med dess lagring, bearbetning, transport, försäljning eller tillhandahållande till slutkonsumenten, och i förekommande fall märkning, marknadsföring, import, export och underleverantörsverksamhet.

834/2007 art 2

Veterinärmedicinska läkemedel: varje substans eller kombination av substanser som tillhandahålls för att behandla eller förebygga sjukdom hos djur. Varje substans eller kombination av substanser som är avsedd att tillföras djur i syfte att ställa diagnos eller att återställa, korrigera eller modifiera fysiologiska funktioner hos djuret anses också vara ett veterinärmedicinskt läkemedel.

(Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/82/EG av den 6 november 2001 om upprättande av gemenskapsregler för veterinärmedicinska läkemedel)

Veterinärbehandling: alla botande eller förebyggande behandlingar mot en särskild sjukdom.

889/2008 art 2